

Algemeen verbindend en onverbindend verklaren van bepalingen van collectieve arbeidsovereenkomsten.

Lasten en bevelen, dat deze in het *Staatsblad* zal worden geplaatst, en dat alle Ministerieele Departementen, Autoriteiten, Colleges en Ambtenaren, wie zulks aangaat, aan de nauwkeurige uitvoering de hand zullen houden.

Gegeven te , den

De Minister van Sociale Zaken.

De Minister van Justitie,

274. 3.

MEMORIE VAN TOELICHTING.

Algemeene beschouwingen.

§ 1. De ontwikkeling van het instituut der collectieve arbeidsovereenkomsten heeft in verschillende opzichten zegenrijke gevolgen gehad.

Zij heeft op uitgebreid terrein met betrekking tot de arbeidsvoorwaarden orde en rust in het bedrijfsleven gebracht, waar vroeger onrust en onzekerheid heerschte en telkens strijd tusschen werkgevers en arbeiders over die arbeidsvoorwaarden, zij het ook op beperkt terrein, ontstond. Onder de werking der collectieve arbeidsovereenkomst kan de werkgever voor zekeren tijd zijn prijsberekningen maken op de basis van bepaalde arbeidsvoorwaarden, welke mede in acht genomen moeten worden door zijn georganiseerden concurrent, en is hij gewaarborgd tegen storing in den gang van het bedrijf door tusschentijdsche conflicten. Ook de arbeiders hebben er belang bij, dat de bedrijfsvrede niet telkens wordt verstoord. De ontwikkeling der collectieve arbeidsovereenkomst heeft voor hen bovendien het voordeel gebracht van een regeling hunner arbeidsvoorwaarden en rechtspositie op tal van punten, waarbij vergeleken de vroegere individueele wijze van bepaling van de arbeidsvoorwaarden tekort moest schieten.

Het kan intusschen niet ontkend worden, dat de bestaande vrijheid van de patroons en arbeiders om zich van een collectieve arbeidsovereenkomst, ook wanneer zij voor de groote meerderheid der bedrijfsgenooten geldt, afzijdig te houden, voor het op peil blijven en de verdere ontwikkeling van het instituut der collectieve arbeidsovereenkomsten een groot gevaar oplevert. Door die onthouding toch kunnen de niet door het collectief contract gebonden patroons slechtere arbeidsvoorwaarden toepassen en daarmee hun vakgenooten een scherpe concurrentie aandoen. Door zoodanige concurrentie geprikkeld, zijn tal van werkgevers, die de collectieve arbeidsovereenkomst eerst toepasten, er toe gekomen, het lidmaatschap hunner organisatie op te zeggen, ten einde langs dien weg hun vrijheid in zake de regeling van de arbeidsvoorwaarden te herkrijgen. Dit vergrootte dan voor de overige bij het collectief contract betrokken werkgevers weer de moeilijkheid om bij het eindigen daarvan een nieuw contract aan te gaan. Met name in tijden van neergang is de concurrentie der ongeorganiseerden sterk voelbaar en doet zij aan de geneidheid om collectieve arbeidsovereenkomsten af te sluiten, ernstig afbreuk.

Door de georganiseerde patroons zijn in den loop der jaren verschillende middelen toegepast om de concurrentie der ongeorganiseerden ten koste van de arbeidsvoorwaarden zooveel mogelijk tegen te gaan. Soms werd bepaald, dat de leden der contracteerende arbeidersorganisaties bij ongeorganiseerde patroons niet werkzaam mochten zijn onder minder gunstige voorwaarden dan in het collectief contract vermeld. Ook werd wel naar een verder gaand middel gegrepen, b.v. het verplichte lidmaatschap der contracteerende organisaties, zoodat — behoudens onbeduidende uitzonderingen — de werkgevers zich verbonden om uitsluitend georganiseerde arbeiders in dienst te

nemen en de arbeiders om uitsluitend bij georganiseerde patroons arbeid te verrichten.

De ervaring, met deze middelen opgedaan, heeft ze doen kennen als onvoldoende om het door de georganiseerde werkgevers en arbeiders beoogde doel, de gelijkmaking der arbeidsvoorwaarden in alle ondernemingen van een bedrijfstak, te bereiken en daardoor de concurrentie der ongeorganiseerden met betrekking tot de arbeidsvoorwaarden te beletten.

Dit heeft er toe geleid, dat sinds tal van jaren uit de kringen van belanghebbenden bij de collectieve arbeidsovereenkomsten stemmen zijn opgegaan voor een wettelijke regeling van de verbindendverklaring.

Zoo verklaarde zich reeds in 1911 een commissie van 11 leden onder voorzitterschap van mr. H. L. DRUCKER in haar aan de Vereniging van voorzitters en secretarissen der Kamers van Arbeid uitgebrachte rapport betreffende de werking der wet op de Kamers van Arbeid en de in deze wet wenschelijk gebleken wijzigingen met op één na algemeene stemmen voor een wettelijke regeling van de verbindendverklaring.

Blijkens een tweetal adressen van de Commissie uit de werkgeverskringen ter bevordering van een wettelijke regeling van de verbindendverklaring der collectieve arbeidsovereenkomst, die in 1923 tot den Hoogen Raad van Arbeid werden gericht, hadden zich als gevolg van de actie dezer commissie dertig werkgeversverenigingen voor de verbindendverklaring uitgesproken.

De Hooge Raad van Arbeid, die naar aanleiding van de aan dit college in December 1920 voorgelegde vraagpunten betreffende bedrijfsorganisatie de wenschelijkheid van een wettelijke regeling betreffende de verbindendverklaring onder de oogen zag, verklaarde zich in overeenstemming met het prae-advies van Commissie XII van dien Raad in zijn advies van 9 April 1923 met een meerderheid van 23 tegen 6 stemmen daarvoor.

Daarop is in Juni 1925 een voorontwerp van wet betreffende de verbindendverklaring van collectieve arbeidsovereenkomsten bij den Hoogen Raad van Arbeid aanhangig gemaakt. In het desbetreffende advies van den Raad van 28 Mei 1926 sprak de meerderheid (21 tegen 15) als haar oordeel uit, dat het wenschelijk is de mogelijkheid te openen tot verbindendverklaring van collectieve arbeidsovereenkomsten door middel van een wettelijke regeling als die, welke aan het oordeel van den Raad onderworpen was.

In de Troonrede van 1929 werd medegedeeld, dat een wetsontwerp betreffende de publiekrechtelijke regeling der collectieve arbeidsovereenkomsten zou worden ingediend. Door verschillende omstandigheden is dit onderwerp echter nog blijven rusten.

De eerstondergeteekende heeft, na zijn optreden, aanvankelijk gemeend, bij het treffen van een regeling op het gebied van de verbindendverklaring van collectieve arbeidsovereenkomsten zich in zooverre te moeten beperken, dat niet de loonen, maar wel andere bepalingen van collectieve arbeidsovereenkomsten zouden kunnen worden verbindend verklaard; hij heeft, overeenkomstig de door hem gedane toezeggingen, de mogelijkheid daarvan nader onder de oogen gezien. Daarbij is hij tot de overtuiging gekomen, dat op deze wijze een oplossing, welke voldoende steun biedt aan het instituut van de collectieve arbeidsovereenkomst, niet verkregen kan worden. In het hierbij aangeboden wetsontwerp is daarom de mogelijkheid tot verbindendverklaring van bepalingen, welke op de loonen betrekking hebben, niet uitgesloten.

De collectieve arbeidsovereenkomsten zijn, naar het oordeel van de ondergeteekenden, voor den behoorlijken gang van het bedrijfsleven, het bevorderen van de samenwerking tusschen werkgevers en arbeiders en het scheppen van redelijke arbeidsvoorwaarden van zoo groote beteekenis gebleken, dat het wegruimen van belemmeringen, die haar verdere ontwikkeling in den weg staan, van groot maatschappelijk nut is te achten.

Niet alleen zal een wettelijke regeling van de verbindendverklaring het sluiten van collectieve arbeidsovereenkomsten bevor-

deren, maar daardoor wordt tevens een stap gezet in de richting om de vaststelling van voorschriften op het gebied der arbeidersbescherming, die op grond van den aard der daarbij betrokken belangen in een bedrijf algemeen behooren te gelden, zooveel mogelijk te doen geschieden door belanghebbenden in dat bedrijf. Hoe meer zoodanige regelingen uit het bedrijf zelf opkomen, des te meer zal ingrijpen van den wetgever door vaststelling van voor alle bedrijven of een complex van bedrijven geldende gebods- en verbodsbepalingen met de nadeelen, die daaraan kleven, op den achtergrond kunnen treden. Wil men dit evolutieproces voldoende in de hand werken, dan is het noodzakelijk, dat de in het bedrijf opgekomen regelingen ook aan minderheden, die zich daaraan onttrekken, kunnen worden opgelegd. De verbindendverklaring maakt dit mogelijk.

Een bijkomstig voordeel van een wettelijke regeling van de verbindendverklaring is nog, dat daardoor het stelsel van verplicht lidmaatschap als middel om de concurrentie der ongeorganiseerden ten aanzien van de arbeidsvoorwaarden zooveel mogelijk tegen te gaan, kan vervallen.

§ 2. Bijgaand wetsontwerp sluit in hoofdzaak aan bij het voorontwerp van wet betreffende de verbindendverklaring van collectieve arbeidsovereenkomsten, dat in 1925 bij den Hoogen Raad van Arbeid aanhangig is gemaakt en waarvoor door dit college onder dagteekening van 28 Mei 1926 advies is uitgebracht. Van de voornaamste punten van het wetsontwerp volgt hieronder een overzicht.

a. *Orgaan voor de verbindendverklaring.*

Bij de beslissing van de vraag, of bepalingen van een collectieve arbeidsovereenkomst verbindend zullen worden verklaard, zal eenerzijds rekening zijn te houden met de belangen der werkgevers en arbeiders, zoowel georganiseerden als ongeorganiseerden, in het bedrijf, waarop de collectieve arbeidsovereenkomst betrekking heeft. Anderzijds kunnen daarbij belangen van meer algemeene strekking in het geding komen. Een en ander maakt het noodig, dat de beslissing over de verbindendverklaring wordt opgedragen aan een autoriteit, die alle belangen, die daarvoor en daartegen pleiten, onpartijdig kan beoordeelen en voor de beslissingen, die hij neemt, ook verantwoordelijk is aan de Staten-Generaal. Met de verbindendverklaring ware daarom de Minister van Sociale Zaken te belasten.

b. *Voorwaarden voor de verbindendverklaring.*

De verbindendverklaring behoort tot grondslag te hebben den overeenstemmenden wil van de groote meerderheid van werkgevers en arbeiders tot invoering van een bepaalde regeling der arbeidsvoorwaarden in een bedrijf. Daarom bepaalt artikel 2, eerste lid, van het wetsontwerp, dat een collectieve arbeidsovereenkomst in het geheele land of in een gedeelte des lands voor een *belangrijke meerderheid van de in een bedrijf werkzame personen* moet gelden, willen haar bepalingen voor verbindendverklaring binnen dat gebied in aanmerking kunnen komen.

Een tweede vereischte voor de verbindendverklaring is, dat het verzoek daartoe uitgaat van den bedrijfsraad, of, bij het ontbreken daarvan, van een der partijen bij de collectieve arbeidsovereenkomst (artikel 4, eerste lid). Een voorwaarde voor de ontwikkeling der collectieve arbeidsovereenkomsten is het bestaan van krachtige organisaties van arbeiders en, waar mogelijk, ook van werkgevers. Ging men de verbindendverklaring van collectieve arbeidsovereenkomsten mogelijk maken op verzoek van hen, die geen partij daarbij zijn, dan zou dit niet aan de ontwikkeling van de organisaties en van het instituut der collectieve arbeidsovereenkomsten ten goede komen.

Wordt aan de hierboven genoemde voorwaarden voldaan, dan moet niettemin de verbindendverklaring kunnen worden geweigerd, indien daartoe gegronde redenen bestaan. Dit zal o. a. het geval zijn, indien de verbindendverklaring in strijd zou zijn met het algemeen belang of zou leiden tot te groote benadeeling van

de rechtmatige belangen van derden in het betrokken bedrijf of daarbuiten. Voorts kan de collectieve arbeidsovereenkomst zich niet leenen voor verbindendverklaring, omdat zij te veel overlaat aan uitvoeringsmaatregelen, vast te stellen door organen, op welker samenstelling de niet door die overeenkomst gebonden geen invloed hebben, of wel omdat zij niet geschikt is voor toepassing op andere ondernemingen dan die van de bij die overeenkomst aangesloten werkgevers. Een volledige opsomming in de wet te geven van de redenen, die tot weigering van een verzoek om verbindendverklaring kunnen leiden, is uiteraard niet wel mogelijk.

c. *Welke bepalingen der collectieve overeenkomst verbindend kunnen worden verklaard.*

Niet alle bepalingen eener collectieve arbeidsovereenkomst leenen zich voor verbindendverklaring. Met name is dit niet het geval met de bepalingen, die de rechten en verplichtingen der contracteerende werkgevers- en arbeidersorganisaties regelen, zooals b.v. de verplichting, om in de statuten dier organisaties bepaalde voorschriften op te nemen, voorts bedingen, waarbij een bepaalde boete verschuldigd is, indien een der organisaties niet aan haar verplichtingen voldoet, of bepalingen, waarbij de organisaties zich verbinden tijdens den duur van de collectieve overeenkomst geen andere collectieve arbeidsovereenkomsten aan te gaan of geen staking of uitsluiting toe te passen. Dergelijke bepalingen zijn, omdat zij geen verplichtingen van de individuele werkgevers en arbeiders betreffen, uit haar aard reeds van de verbindendverklaring uitgesloten.

Als regel zullen wel voor de verbindendverklaring in aanmerking kunnen komen de bepalingen, welke de eigenlijke arbeidsvoorwaarden, d. w. z. de rechten en verplichtingen van werkgever en arbeider bij een arbeidsovereenkomst, regelen, zooals de voorschriften betreffende loon, arbeidsduur, overwerk, vacantie, beëindiging der dienstbetrekking, enz. Daarnaast heeft men bepalingen in collectieve arbeidsovereenkomsten, die buiten de eigenlijke arbeidsvoorwaarden vallen en toch van grooten invloed zijn op de onderlinge concurrentie, zooals die betreffende de personeelsverhouding of de beperking van het aantal leerlingen, welke ten doel hebben te voorkomen, dat een werkgever stelselmatig jeugdige of beginnende arbeiders, die later niet of moeilijk in het vak hun brood kunnen verdienen, te werk stelt. Dergelijke regelingen behooren ook voor verbindendverklaring in aanmerking te kunnen komen.

Bijzondere overweging vereischen nog de regelingen, die in collectieve arbeidsovereenkomsten voorkomen, omtrent de wijze, waarop geschillen worden beslecht. Hiervoor wordt dan meestal een scheidsgerecht of een commissie ingesteld, gewoonlijk onder leiding van een onpartijdigen voorzitter, terwijl partijen in de commissie of het scheidsgerecht zijn vertegenwoordigd. Het gevolg van dergelijke regelingen is, dat de burgerlijke rechter in meerdere of mindere mate wordt uitgeschakeld voor zoover den inhoud van de beslissing der geschillen betreft. Echter zal eventueel voor de tenuitvoerlegging van de beslissingen de tusschenkomst van de rechterlijke macht noodig zijn. Is de beslissing tot stand gekomen op de wijze, als het Wetboek van Burgerlijke Rechtsvordering ten aanzien van beslissingen door scheidsmannen voorschrijft (eigenlijke arbitrale rechtspraak), dan zal zij door den President der arrondissementen-rechtbank executeur kunnen worden verklaard. Bij een bindende beslissing in anderen vorm (het dusgenaamd bindend advies) zal langs den gewonen weg in rechten voor de rechtbank nakoming moeten worden gevorderd van de beslissing, die partijen van te voren als voor zich bindend hebben erkend.

Naar de meening van de ondergeteekenden behooren dergelijke bepalingen in collectieve arbeidsovereenkomsten, die op de besicchting van geschillen betrekking hebben, niet voor verbindendverklaring in aanmerking te komen. Zoodanige verbindendverklaring moet in strijd worden geacht met de Grondwet (artikel 154 in verband met de artikelen 156 en 157, eerste lid). Overigens zoude het ook uit een oogpunt van rechtszekerheid

bedenking ontmoeten werkgevers en arbeiders, die buiten de collectieve arbeidsovereenkomst staan, te onderwerpen aan uitspraken of adviezen van colleges, wier samenstelling door partijen bij de collectieve arbeidsovereenkomst is bepaald.

De formulering van artikel 2, laatste lid, onder a, sluit aan bij artikel 154 der Grondwet.

In overeenstemming met het bovenstaande bepaalt het ontwerp in artikel 2, eerste lid, dat de Minister van Sociale Zaken bepalingen van collectieve overeenkomsten algemeen verbindend kan verklaren, het in het algemeen aan hem overlatende, welke bepalingen al dan niet daarvoor in aanmerking komen, doch worden in het laatste lid van dat artikel vier groepen bepalingen van de verbindendverklaring uitgesloten. De eerste groep vond reeds hierboven bespreking. De drie andere groepen betreffen bepalingen, welke verbindendverklaring niet in het algemeen belang kan worden geacht, nl. die, welke ten doel hebben hetzij dwang uit te oefenen op werkgevers en arbeiders om zich bij een vakvereniging van werkgevers of arbeiders aan te sluiten, hetzij een ongelijke behandeling van georganiseerden en ongeorganiseerden teweeg te brengen, hetzij de arbeiders te betrekken bij de handhaving van regelingen betreffende de prijzen, die voor goederen of diensten door de werkgevers van derden gevorderd zullen worden, of de voorwaarden, waaronder zal worden geleverd.

d. Rechtsgevolgen der verbindendverklaring. Sanctie. Rechtsvorderingen.

De rechtsgevolgen der verbindendverklaring en de daaraan verbonden sanctie zijn geregeld in artikel 2, eerste lid, en artikel 3. De algemeen verbindend verklaarde bepalingen zijn blijkens artikel 2, eerste lid, binnen het gebied, waarvoor de collectieve arbeidsovereenkomst geldt, verbindend voor alle werkgevers en arbeiders ten aanzien van arbeidsovereenkomsten, die naar den aard van den arbeid, waarop zij betrekking hebben, onder de collectieve arbeidsovereenkomst vallen of zouden vallen.

Hieruit volgt in de eerste plaats, dat de verbindendverklaring niet alleen geldt voor hen, die niet door de collectieve arbeidsovereenkomst gebonden zijn, maar ook voor hen, die zulks wel zijn. Dit is noodig, omdat de rechtstoestand van alle bedrijfsgeenooten na de verbindendverklaring dezelfde behoort te zijn. Liet men de door het collectief contract gebonden buiten de verbindendverklaring vallen, dan zouden zij door wijziging of ontbinding der collectieve arbeidsovereenkomst in een andere positie komen dan de niet door die overeenkomst gebonden werkgevers en arbeiders. Ook ten aanzien van de rechtsvorderingen, die van de verbindendverklaring het gevolg kunnen zijn, behoort gelijkheid te bestaan tusschen beide categorieën van werkgevers en arbeiders.

Uit de gegeven omschrijving volgt in de tweede plaats, dat de verbindendverklaring beperkt blijft tot het territoir, waarvoor de collectieve overeenkomst geldt. Alleen landelijke overeenkomsten zullen dus voor het geheele land verbindend verklaard kunnen worden, de overige alleen voor het gedeelte des lands, waarop zij betrekking hebben. Dit is een waarborg, dat geen bepalingen uit collectieve contracten na de verbindendverklaring van toepassing zullen worden op arbeidsverhoudingen, waarvoor zij niet passen.

Wat de werkzaamheden betreft, waarop de verbindend verklaarde bepalingen van toepassing zullen zijn, hier is niet beslissend de vraag, voor welk bedrijf de collectieve overeenkomst geldt, maar of de werkzaamheden, waarop de individuele arbeidsovereenkomsten betrekking hebben, naar haar aard onder de collectieve overeenkomst zouden vallen. Beperkt men de verbindendverklaring tot het bedrijf, waarvoor de collectieve arbeidsovereenkomst geldt, dan zou zulks kunnen leiden tot uitsluiting van werkzaamheden in gemengde bedrijven, die volgens de bepalingen der collectieve overeenkomst daaronder vallen. Dit zou ontduiking van de verbindendverklaring in de hand kunnen werken.

Artikel 2, eerste lid, geeft den Minister de bevoegdheid om op de verbindendverklaring uitzonderingen te treffen. Dit kan noodig zijn om te voorkomen, dat arbeidsovereenkomsten onder verschillende verbindend verklaarde regelingen zouden vallen of onder een collectief contract en een verbindend verklaarde regeling, die niet in overeenstemming met elkaar zijn. Eindelijk dient rekening gehouden te worden met de mogelijkheid, dat de verbindendverklaring in het algemeen wel gemotiveerd is, doch voor bepaalde ondernemingen op gegronde bezwaren zou stuiten, omdat de toestanden daarin geheel verschillen van die in de ondernemingen, welke onder de collectieve arbeidsovereenkomst vallen.

Bepaalt artikel 2, eerste lid, in hoeverre werkgevers en arbeiders door verbindend verklaarde bepalingen gebonden zijn, artikel 3 werkt de rechtsgevolgen der verbindendverklaring nader uit en stelt sancties van civielrechtelijken aard op de niet-naleving van den rechtsplicht, uit de verbindendverklaring voortvloeiende.

Hoewel de verbindendverklaring tot het publieke recht behoort, is de civielrechtelijke sanctie hier aangewezen, omdat de verbindend verklaarde bepalingen, evenals de collectieve contracten, de individuele arbeidsovereenkomsten behooren te beheerschen en, wanneer een der partijen bij de individuele arbeidsovereenkomst in strijd met zijn rechtsverplichting handelt, het er niet in de eerste plaats om te doen is hem daarvoor te straffen, maar de wederpartij een vorderingsrecht te geven tot handhaving harer rechten. De gevolgen van de verbindend verklaarde bepalingen van een collectieve arbeidsovereenkomst voor de individuele arbeidsovereenkomst zijn blijkens het eerste en het derde lid van artikel 3 geheel gelijk aan die, welke, volgens de artikelen 12, eerste lid, en 13 der Wet op de collectieve arbeidsovereenkomst, deze overeenkomst voor de individuele arbeidsovereenkomst heeft en de partijen bij laatstbedoelde overeenkomst zullen ter handhaving harer rechten de gewone uit overeenkomst voortvloeiende acties hebben.

Het tweede lid van artikel 3 gaat een stap verder, door ook aan andere belanghebbenden de gelegenheid te geven tot het inroepen van de in het eerste lid bedoelde nietigheid. Daarvoor gelden soortgelijke motieven als hebben geleid tot artikel 12, tweede lid, der Wet op de collectieve arbeidsovereenkomst. Ter verdere versterking geeft het laatste lid aan dezelfde belanghebbenden, als vermeld in het tweede lid, nog een vordering tot vergoeding van eventuele schade, waarbij, wederom in overeenstemming met voormelde wet (artikel 16), ook niet op geld waardeerbare schade in aanmerking komt.

Vertrouwd mag worden, dat de verschillende rechtsvorderingen aan belanghebbenden bij de goede naleving van de verbindend verklaarde bepalingen voldoende middelen zullen verschaffen om die naleving te verzekeren. Zou men op de niet-naleving dier bepalingen de straf van geldboete of hechtenis stellen, dan zou feitelijk de naleving van de civielrechtelijke verplichtingen, uit de arbeidsovereenkomsten in het betrokken bedrijf voortvloeiende, behalve door een civielrechtelijke nog door een poenale sanctie worden verzekerd. De ondergeteekenden achten dit principieel niet gewenscht. Ook de naleving van de bepalingen van collectieve arbeidsovereenkomsten en van de bepalingen van dwingend recht in de Wet op de Arbeidsovereenkomst is alleen door civielrechtelijke sancties verzekerd.

e. Onverbindendverklaring.

De Regeering meent, dat zij naast de bevoegdheid om bepalingen van collectieve arbeidsovereenkomsten algemeen verbindend te verklaren, ook de bevoegdheid dient te bezitten om bepalingen van zoodanige overeenkomsten onverbindend te verklaren, indien het algemeen belang zulks vereischt. Wordt verbindendverklaring verzocht van een collectieve arbeidsovereenkomst, waarin een bepaling voorkomt, welke in strijd is te achten met het algemeen belang, dan kan door weigering der verbindendverklaring op partijen wellicht voldoende invloed worden uitgeoefend om de betreffende bepaling te wijzigen.

Deze mogelijkheid is echter niet voorhanden, indien geen verbindendverklaring wordt gevraagd, b. v. omdat in het betrokken bedrijf de organisaties van werkgevers en arbeiders reeds nagenoeg alle bedrijfsgeenooten omvatten. In dat geval zal de bescherming van het algemeen belang tegen pogingen tot eenzijdige behartiging van groepsbelangen kunnen geschieden door onverbindendverklaring. Wordt te eeniger tijd aan bedrijfsraden verordenende bevoegdheid toegekend op het gebied van de arbeidsvoorwaardenregeling, dan zullen, ingevolge het bepaalde bij artikel 18 der Bedrijfsradenwet, de desbetreffende verordeningen de goedkeuring der Kroon behoeven. Ook dan zal dus door de Regeering tegen aantasting van het algemeen belang kunnen worden gewaakt.

Artikel 8 van het wetsontwerp bepaalt, dat, alvorens tot onverbindendverklaring van bepalingen van een collectieve arbeidsovereenkomst wordt overgegaan, de bij die overeenkomst betrokken partijen vooraf in de gelegenheid moeten worden gesteld om hun bezwaren kenbaar te maken en dat de Hooge Raad van Arbeid moet worden gehoord, alsmede dat de beschikking, waarbij de onverbindendverklaring wordt uitgesproken, met redenen omkleed moet zijn en in de *Nederlandsche Staatscourant* zal worden gepubliceerd. Een en ander biedt waarborgen zoowel voor een objectieve beoordeeling van de betreffende materie als voor een juist gebruik van de gegeven bevoegdheid.

Artikel 9 regelt de gevolgen van de onverbindendverklaring. Een bepaling van een collectieve arbeidsovereenkomst, welke onverbindend is verklaard, wordt geacht daarvan geen deel meer uit te maken. Voorts bepaalt het artikel, dat elk op het tijdstip van het in werking treden der onverbindendverklaring bestaand beding tusschen een werkgever en een arbeider, berustende op de onverbindend verklaarde bepaling, nietig is. Partijen zullen dus eventueel ter zake een nieuwe regeling moeten treffen. Zoolang deze nieuwe regeling niet getroffen is, gelden voor de materie, waarop het buiten werking gestelde beding betrekking had, de voorschriften van aanvullend recht, welke toepasselijk zijn, indien bij een arbeidsovereenkomst te dier zake door partijen niets uitdrukkelijk is overeengekomen.

Artikelen.

Artikel 2. Dit artikel is in hoofdzaak reeds besproken in § 2, onder *a*, *b*, *c* en *d* der Algemeene Beschouwingen.

De collectieve contracten worden veelal gesloten voor een tijdvak van een jaar of korter. Naar de meening van de ondergeteekenden verdient het aanbeveling, ook de verbindendverklaring ten hoogste voor den tijd van een jaar te doen geschieden, met dien verstande, dat voorkomen moet worden, dat de werking der verbindendverklaring zou voortduren, nadat de collectieve arbeidsovereenkomst op niet abnormale wijze is geëindigd. Een en ander is in het tweede lid geregeld.

Indien een collectieve arbeidsovereenkomst na het verstrijken van den termijn, waarvoor de verbindendverklaring geldt, voortduurt, of indien een collectieve arbeidsovereenkomst bij afloop door partijen wordt verlengd, en in verband daarmee verlenging van de verbindendverklaring gewenscht wordt, zal een nieuw verzoek om verbindendverklaring, met inachtneming van het bepaalde in artikel 4, moeten worden ingediend.

Het derde lid voorkomt, dat aan de verbindendverklaring terugwerkende kracht zou worden verleend, hetgeen in het belang der rechtszekerheid ongewenscht is.

Het vierde lid regelt een soortgelijk geval als het tweede lid van artikel 1 der Wet op de collectieve arbeidsovereenkomst.

Artikel 3. Dit artikel is in hoofdzaak reeds besproken in § 2, onder *d*, der Algemeene Beschouwingen.

Artikel 4. Voor de toelichting van het eerste lid wordt verwezen naar § 2, onder *b*, der Algemeene Beschouwingen.

Het tweede en derde lid beoogen waarborgen te stellen voor een goede behandeling van een verzoek om verbindendverkla-

ring, waartoe o. a. behoort, dat aan het verzoek de noodige publiciteit wordt gegeven en dat belanghebbenden in de gelegenheid worden gesteld omtrent het verzoek hun bezwaren of opmerkingen kenbaar te maken.

De wijze, waarop de Minister, met de verbindendverklaring belast, bij de beslissing over een daartoe strekkend verzoek, zich de noodige voorlichting zal hebben te verschaffen, kan in het algemeen aan het oordeel van dien bewindsman overgelaten worden. In een aantal gevallen zal deze vermoedelijk aanleiding vinden, zich te doen voorlichten door een daarvoor in te stellen of aan te wijzen commissie. Daar zich echter ook gevallen kunnen voordoen, dat aan voorlichting door een commissie geen behoefte bestaat, is het vierde lid facultatief gesteld. Hierbij is gedacht aan een verzoek om verlenging van een verbindendverklaring voor een korten tijd, een verbindendverklaring van slechts enkele, niet zeer ingrijpende bepalingen van een collectieve arbeidsovereenkomst, b. v. een vacantieregeling, enz.

Het vijfde lid brengt de kosten, verbonden aan de behandeling van het verzoek tot verbindendverklaring, behoudens indien dit van den bedrijfsraad uitgaat, ten laste van den aanvrager. Zulks onder meer om te voorkomen, dat belanghebbenden lichtvaardig er toe overgaan, verzoeken tot verbindendverklaring in te dienen.

Artikel 5. In verband met de groote belangen, die bij een dergelijke beslissing betrokken kunnen zijn, is in dit artikel bepaald, dat, indien de verbindendverklaring geweigerd wordt, of uitgesproken wordt, nadat daartegen bezwaren zijn ingebracht, de daartoe strekkende beschikking met redenen omkleed moet zijn. Overigens bevat het artikel de noodige voorschriften omtrent den inhoud der beschikking, waarbij de verbindendverklaring wordt uitgesproken, de publicatie daarvan, het houden van een register omtrent verbindend verklaarde collectieve arbeidsovereenkomsten en het geven van gelegenheid aan het publiek om van dit register inzage te nemen.

Artikel 6. De mogelijkheid bestaat, dat na de verbindendverklaring zoodanige wijzigingen intreden in den algemeenen economischen toestand of in den toestand van de bedrijven, waarin de verbindend verklaarde bepalingen toepassing moeten vinden, dat het voortduren van de werking der verbindendverklaring in strijd zou zijn met het algemeen belang. Met het oog op een dergelijke mogelijkheid dient aan het gezag, dat de verbindendverklaring heeft uitgesproken, de bevoegdheid te worden toegekend de verbindendverklaring in te trekken.

Artikel 7. Bij verschillende collectieve arbeidsovereenkomsten is de bevoegdheid tot tusschentijdsche wijziging voorbehouden, b. v. in geval van wijziging in de kosten van levensonderhoud. De mogelijkheid daartoe behoeft bij verbindendverklaring niet te worden uitgesloten.

Artikelen 8 en 9. Voor de toelichting van deze artikelen wordt verwezen naar § 2, onder *e*, der Algemeene Beschouwingen.

Artikelen 10, 11 en 12. Uit hetgeen in § 2, onder *d*, der Algemeene Beschouwingen is opgemerkt, volgt, dat de burgerlijke rechter de aangewezen autoriteit is om over rechtsvorderingen ter zake van de verbindendverklaring te beslissen. Ten einde te bereiken, dat voor rechtsvorderingen, bedoeld bij het tweede en het vierde lid van artikel 3, de Kantonrechter competent is, zooals hij dat reeds is in zaken van arbeidsovereenkomst en van collectieve arbeidsovereenkomst, worde artikel 39 der wet op de rechterlijke organisatie aangevuld, gelijk voorgesteld bij artikel 10, terwijl de artikelen 11 en 12 uitwerkingen bevatten.

De Minister van Sociale Zaken,

M. SLINGENBERG.

De Minister van Justitie,

VAN SCHAİK.